

دبایلیز خونی (همودیالیز) چیست؟

دبایلیز به معنی فرآیند تصفیه است. دبایلیز خونی به معنی فرآیند تصفیه خون است. در دبایلیز خونی، فرآیند تصفیه در ماشینی خارج از بدن انجام می شود. پزشک با روش جراحی یک دسترسی دائمی به جریان خون ایجاد می نماید. بنابراین خون می تواند از طریق ماشین دبایلیز خارج شده و به بدن باز گردد.

این مناطق دسترسی فیستول، گرافت یا کاتترها نامیده می شوند در دبایلیز خونی معمولاً نیاز است که شما سه جلسه درمانی در هفته داشته باشید. هر جلسه معمولاً بین 3 الی 5 ساعت به طول می انجامد شما ممکن است برای به حداقل رساندن تجمع مواد زائد در فواصل روزهای بین جلسات درمانی نیاز به رعایت رژیم غذایی و محدودیت مصرف مایعات داشته باشید.

دبایلیز خونی چگونه کار می کند؟

در دبایلیز خونی فرآیند دبایلیز در دستگاهی به نام ماشین دبایلیز رخ می دهد. ماشین دبایلیز شامل واحدهای تصفیه ویژه ای است که صافی نامیده می شود. دبایلیز خونی با خروج خون از بدن توسط پمپ کردن آن از طریق ماشین دبایلیز به صافی انجام می گیرد. در دبایلیز خون از مواد زائد مانند اوره، کراتینین، فسفر، پتاسیم، اسیدها و سایر مواد اضافی همراه با برداشت آب اضافی بدن از خون به مایع دبایلیز وارد می شود و خون پاک شده به بدن باز می گردد. فرآیند تصفیه خون بدن شما در صافی دبایلیز انجام می شود. دبایلیز خونی معمولاً 3 بار در هفته، هر جلسه به مدت 3 الی 5 ساعت انجام می گیرد. دقت کنید که از جلسات دبایلیز خود غیبت نکنید و برای انجام دبایلیز به موقع در بخش حاضر شوید. دبایلیز کمتر از حد لازم به تدریج به شما آسیب می رساند و طول عمر شما را کوتاه می کند.

آیا دبایلیز موجب بهبود کلیه ها می شود؟

خیر دبایلیز روشی است که به طور مصنوعی جایگزین کلیه های از کار افتاده می شود و قادر به بهبود بخشیدن کار کلیه ها نیست. اگر نارسایی کلیه از نوع حاد یعنی قابل برگشت باشد، پس از بهبود کلیه ها می توان دبایلیز را قطع کرد. لیکن اگر نارسایی کلیه مزمن و برگشت ناپذیر باشد دبایلیز برای همیشه ضروری است، مگر اینکه پیوند کلیه انجام شود.

توجه به علائم و نشانه های شما در حین همودیالیز بسیار حیاتی و مهم است، پرستار شما در حین همودیالیز شما را به صورت مرتب بررسی می کند.

اکثر بیماران، همودیالیز را به خوبی تحمل می کنند اگر چه عوارضی مثل کاهش فشار خون از شایعترین عوارض دبایلیز است که به صورت احساس سبکی سر، کوتاهی عمق تنفس، درد شکم، درد عضلات، تهوع، استفراغ بروز می کند.

در این قسمت توضیح مختصری در مورد هر یک از این عوارض بیان می شود:

❖ تهوع و استفراغ

یکی از علت های آن کاهش فشارخون است. بنابراین با پیشگیری از کاهش فشارخون در طی دبایلیز می توانید از این عارضه پیشگیری کنید.

❖ کاهش و افزایش فشار خون

فشار خون شما حداقل هر ساعت یک مرتبه کنترل شده و شایعترین عارضه در حین همودیالیز کاهش فشار خون است. با تزریق سرم توسط پرستار و بالا آوردن پاهای شما و انجام اقدامات درمانی مشکل شما برطرف می شود. این عارضه به صورت احساس سبکی سر، بی قراری، گیجی، اضطراب، رنگ پریدگی، درد شکم، تهوع، استفراغ و گرفتگی عضلات بروز می کند.

➤ پیشگیری از افت فشار خون :

- توجه به وزن خشک تعیین شده توسط پزشک
- از خوردن مایعات زیاد که سبب افزایش وزن شما شود خودداری نمائید.
- سعی کنید که اضافه وزن شما در بین 2 جلسه دبایلیز از 5 درصد وزن خشک شما تجاوز کند.
- عدم مصرف داروهای پایین آورنده فشارخون 4 ساعت قبل از انجام همودیالیز
- از خوردن و آشامیدن یک ساعت قبل از دبایلیز و در حین همودیالیز خودداری کنید.
- به هنگام وارد شدن به بخش همودیالیز خود را دقیق و صحیح وزن کنید.
- از مصرف نمک و خوردن غذاهای شور و از مصرف مواد غذایی مانند سوسیس، کالباس، چیپس، خیار شور، غذاهای کنسرو شده خودداری کنید.

➤ پیشگیری از افزایش فشارخون :

- مصرف داروهای تجویز شده توسط پزشک
- رعایت رژیم کم نمک
- انجام فعالیت فیزیکی مناسب
- عدم مصرف سیگار
- رسیدن به وزن خشک تعیین شده توسط پزشک
- انجام همودیالیز منظم و به موقع

وزن خشک چیست؟ وزن خشک به پائین ترین وزنی گفته می شود که بدون علامت هایی مثل تنگی نفس، فشار خون بالا یا علائمی مانند گرفتگی عضلات، فشار خون پائین و سبکی سر و... می توانید تحمل کنید. این وزن توسط پزشک برای شما با توجه به آزمایش ها و شرایط شما تعیین می شود و مقدار اضافه تر از این میزان نشان دهنده میزان مایعاتی است که در بدن شما به صورت اضافه وجود داشته و باید توسط همودیالیز و دستگاه از شما گرفته شود.

❖ گرفتگی عضلانی

این عارضه بیشتر در انتهای همودیالیز و در پاها و دستها ایجاد می شود. جهت پیشگیری از این عارضه نیز باید بیمار اضافه وزن خود را با توجه به وزن خشک تعیین شده توسط پزشک محاسبه نماید و از دریافت بیش از حد مایع در بین دو جلسه همودیالیز خودداری نماید، در صورت تکرار این علامت دارو درمانی جهت جلوگیری از ایجاد گرفتگی های عضلانی توسط پزشک می باشد.

❖ سردرد

در بیمارانی که مقادیر زیادی از چای یا قهوه استفاده می کنند، ایجاد می شود. زیرا در حین دیالیز غلظت کافئین به سرعت کاهش می یابد. در صورت بروز سردرد بیمار باید به پرستار اطلاع دهد. در صورتی که سردرد با افت فشارخون همراه نباشد دادن قهوه و یا چای موثر است.

❖ درد قفسه سینه و پشت

در صورت بروز این عارضه سریعاً به پرستار خود اطلاع دهید.

❖ تب و لرز

این عارضه به دنبال حساسیت و یا عفونت ایجاد می شود. مراجعه به پزشک پس از همودیالیز یک امر ضروری است.

❖ تورم در بیماران همودیالیز

هنگامی که مایعات زیادی در بدن تجمع یابد، این میزان مایع اضافه در قسمتهای انتهایی بدن مانند دست و پاها، شکم و قفسه سینه و ریه ها دیده می شود. در این حالت احساس تنگی نفس، ورم در اطراف چشم ها، افزایش اندازه دور شکم را خواهید داشت. کاهش مصرف نمک، محدودیت دریافت مایعات مصرفی نهایتاً یک لیتر در 24 ساعت، دیالیز منظم و رسیدن به وزن خشک تعیین شده توسط پزشک، خم نکردن پاها بر روی یکدیگر اقدامات لازم در این زمینه می باشند.

❖ کم خونی در بیماران همودیالیز

کم خونی وضعیتی است که گلبو لهای قرمز خون در سطح پایینی قرار دارند، برای رساندن هموگلوبین بدن شما به این سطح نیاز به تزریق داروی اپرکس یا هورمون اریتروپوئیتین می باشد که طبق نظر پزشک برایتان تزریق می شود. اگر سطح هموگلوبین اصلاح نشود علی رغم دریافت دارو در این صورت برای شما آهن تزریقی شروع می شود.

❖ سندرم پای بی قرار

معمولاً در شب و هنگام خواب ایجاد می شود و باعث می شود بیمار در پای خود احساس مبهم قلقلک و سوزن سوزن شدن پیدا کند. البته در بعضی از بیماران هنگام خواب ممکن است پاها شروع به پریدن یا حرکت هم کنند. این علائم باعث می شود خواب فرد کاهش یابد. این مشکل در بیماران دیالیزی شیوع بیشتری دارد و استرس، خستگی، مصرف الکل، سیگار و کافئین علائم آن را تشدید می کند.

❖ خارش در بیماران همودیالیز

شایعترین عامل ایجادکننده آن افزایش سطح فسفر در این بیماران است. البته عوامل دیگری مانند دیالیز نامنظم و ناکافی، خشک بودن پوست، اختلال در سطح همرمون پاراتیروئید و سطح ایمنی بدن می تواند سبب ایجاد این عارضه شود. بهترین کار جهت کنترل این عارضه انجام همودیالیز با کیفیت بالا و انتخاب صافی های مناسب جهت همودیالیز شما می باشد.

در صورت داشتن سوال در منزل، 8 تا 14 با شماره تلفن 028-33790620 داخلی 5097 واحد آموزش سلامت، تماس بگیرید.

(همه روزه به غیر از ایام تعطیل)

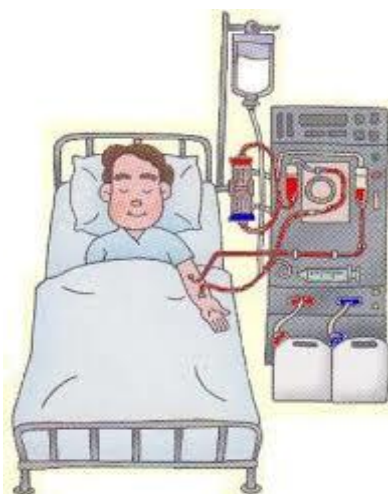

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی قزوین

مرکز آموزشی درمانی ولایت

همودیالیز

(دیالیز خونی)

دفتر پرستاری

واحد آموزش سلامت

بازنگری تابستان 1405